

El greuge econòmic és un argument que alguns sectors comencen a utilitzar per atacar el nostre país. A banda dels canvis que ha reportat la democràcia hi ha una dada inqüestionable: invertir aquí és més rendible.

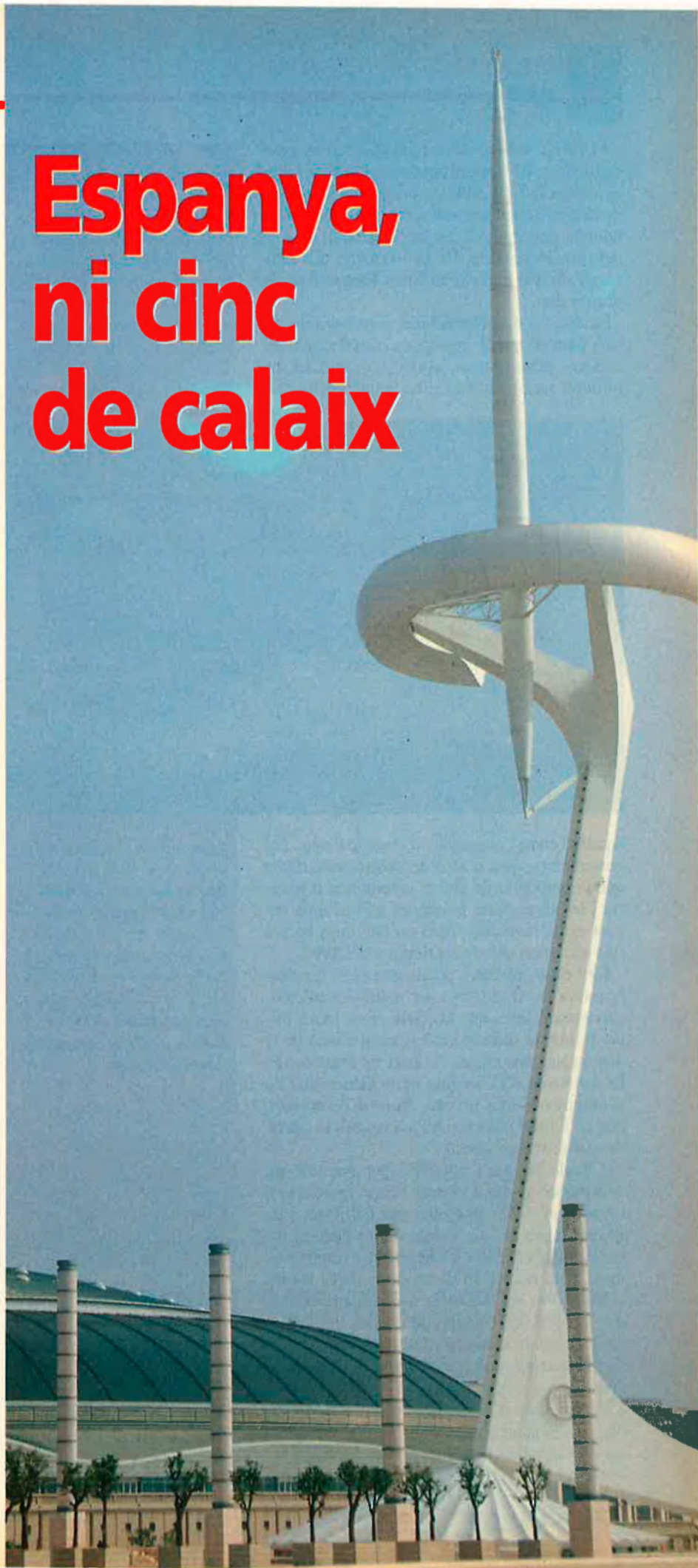
Que la independència de Catalunya, o dels Països Catalans, és econòmicament viable, és una veritat de l'alçada d'un campanar. Sobre el paper, és una veritat demostrada. Pel que fa a Catalunya, els números, ja els va fer fa temps el malaguanyat Ramon Trias Fargas, i quadraven. Però en Trias, com la majoria dels catalans, es divertia demanant l'estat català, però en realitat no volia aquesta independència. En Ramon Trias Fargas en tenia prou amb un repartiment just i equitatiu dels diners públics. Hem tret la pols d'una memorable conferència que va fer el 20 de maig de 1975 al Col·legi d'Advocats de Barcelona explicant que l'estat espanyol, en aquells temps –encara en vida de Franco, a.c.s.– només gastava a Catalunya una part “ínfima” del que recaptava.

“En el període de 1968-71 el sector públic espanyol va dependre a Catalunya no més del 50% del que hi va recaptar. Hi va haver un dèficit mitjà anual per a Catalunya que oscil·lava entre 32 mil milions de pessetes i 41 mil milions” (dels d'aleshores). Ramon Trias continuava dient que aquests diners que se n'anaven de Catalunya, i no hi tornaven, eren precisament els que feien falta per a crear els llocs de treball necessaris per a absorbir el creixement vegetatiu de la població i la immigració.

“Són aquests diners, precisament aquests –deia, ves per on–, que falten perquè la nostra economia sigui competitiva”. I acabava: “És clar que així no podem continuar. El centralisme ens és la mort material i espiritual”. En Ramon Trias feia tots aquests raonaments de caràcter econòmic per justificar, per tant, la descentralització i l'autonomia política.

Ara anem bé. Des dels temps en què en Trias parlava d'aquesta manera ha plogut molt. En vint anys hi ha hagut el canvi democràtic, l'invent de les autonomies i les coses són tan diferents que ara és fins i tot possible sentir com, des de Madrid, gent com en Mendoza critiquen els catalans perquè “*se lo llevan todo, los Juegos Olímpicos, el dinero, las carreteras...*”

Espanya, ni cinc de calaix

Al marge d'unes altres consideracions gens negligibles, com ara el suport parlamentari dels convergents i els democristians catalanistes al govern de Felipe González, els atacs contra Catalunya dels centralistes es fonamenten en la debilitació notable del centralisme des dels temps de què parlava en Trias Fargas fins als nostres dies.

La dotació d'infraestructures pagades amb diners públics, tant de transports com de comunicacions, ensenyament, sanitat o esportives, ha millorat sensiblement i s'ha restablert un cert

ARXIU

equilibri entre Catalunya i la resta de l'estat. Els constructors, que, d'això en saben molt, diuen que la proporció de diners invertits en carreteres i les altres obres públiques a Catalunya encara és desfavorable, però no tant com ho era fins poc abans dels Jocs Olímpics del 1992.

Tot l'esforç inversor públic que es va fer aleshores va servir almenys per reduir les diferències escandaloses que hi havia –tot i haver millorat molt la situació amb la recuperació de la democràcia després de la mort de Franco–. El Departament d'Economia de la Generalitat de Catalunya fa una revista, *Nota d'Economia*, que en l'últim número publica un article claríssim sobre aquest aspecte.

L'article diu que l'any 1987, per exemple, un dels pitjors que hom recordi, l'estat va invertir a Catalunya 2.747 pessetes per habitant. Les quantitats per al País Valencià i les Balears foren superiors, 8.346 i 8.740 pessetes respectivament, però només en el cas de les Illes les inversions van ser superiors a la mitjana estatal, que fou de 7.059 pessetes per barba.

Aquest mateix any, a Madrid li van "tocar" 9.291 pessetes, moltes més que no a Salamanca –perdó, que a Castella-Lleó–, que va rebre 8.502 pessetes d'inversions reals de diner públic. Però agafar un any aïllat com a referència no és aconsellable, perquè a vegades hi ha inversions que duren uns quants anys i, quan

Un pentge de les múltiples autopistes catalanes. Si bé la balança entre aportacions i inversions dels Països Catalans i l'estat espanyol s'ha anat equilibrant durant els darrers anys, el

nostre país encara ha de pagar més que la resta de l'estat per mantenir alguns serveis, com pot ser el cas de les autopistes. Tot i això, les inversions que l'estat realitza als Països Catalans són més rendibles que les que fa a altres zones més desfavorides.

s'acaben, aquests diners desapareixen de la dotació a la regió del cas.

Agafem-ne una altra. L'any passat, per exemple, en què la mitjana estatal fou d'11.251 pessetes per habitant, per sobre d'aquesta quantitat tornem a trobar Madrid (15.759) i Castella-Lleó (17.785). Per sota, Catalunya (7.597), el País Valencià (9.506) i les Illes (8.860 pessetes per habitant). I no cal continuar, perquè mirem-ho per on ho mirem sempre és igual.

No és del tot injust. Però, no ens enganyem, perquè aquesta situació no és necessàriament injusta, si tenim en compte les situacions de partença: zones més endarrerides, amb molts menys habitants (cas de Castella, no de Madrid) i molta superfície. A part, cada pesseta de diner públic invertida en una zona com Catalunya, les Balears o el País Valencià "rendeix" molt més que no a Extremadura o a Castella-Lleó, posem per cas, perquè les zones més "riques" tenen més capacitat d'aprofitar les inversions.

Es allò que diuen els castellans que "*los catalanes, de las piedras hacen panes*". En Xavier Vives i en Joan M. Esteban, de l'Institut d'Anàlisi Econòmica, acaben de publicar un estudi fantàstic en dos toms que, si em perdonen, semblen fets expressament per demostrar que aquest refrany tan castís té raó. En síntesi, l'estudi conclou que les inversions públiques en infraestructures i educació no sempre contribueixen igual al desenvolupament de les regions. De vegades una pesseta invertida a Catalunya afavoreix més l'economia del país que no pas dues invertides un altre lloc.

Segons aquest estudi, mentre Catalunya està en el lloc número 11 a l'hora de rebre diners de l'estat (País Valencià, 8; Balears, 10), i en el número 13 en la llista de les zones més necessitades (la primera és Extremadura), és la segona en la llista de rendibilitat de la inversió pública. És a dir, que l'estat encara hi guanya, si inverteix diners a Catalunya, diners que hem de recordar que procedeixen dels impostos que paguen els catalans, no del cel. En aquest índex de rendibilitat, Madrid és la més rendible (sí, noi, sí, no sabem per què, però l'estudi diu això), les Balears la tercera "comunitat" i el País Valencià la cinquena. Salamanca surt en el lloc número 15 de l'índex de rendiment dels diners públics, tot i que és la quarta a l'hora de cobrar.

Ara, aquesta situació és i serà sempre així. O més o menys. I fins i tot en Trias Fargas deia que, malgrat tot els impostos s'han de pagar, perquè el rendiment de les inversions públiques en carreteres o en hospitals o educació, o en arxius històrics, és sempre beneficiós. "Solidaritat social i justícia social –deia en Trias– en totes les situacions que ho demanin, a fi i efecte de crear les condicions perquè puguem ser lliures dignament".

Jordi Fortuny